

[Landbrugsministeren.]

Alt det kunne det ærede medlem have hørt ikke alene af mig, men gennem diskussionen, hvis han ikke havde været forhindret i at møde den afgørende dag, da vi drøftede det hele igennem og lavede forliget i landbokommissionen. Men jeg siger intet som helst til, at det ærede medlem ønsker argumentationen gentaget her.

Jeg vil dernæst gerne gøre et par bemærkninger til det ærede medlem hr. Axel Sørensen. Jeg vil for det første bekræfte, at hvad angår spørgsmålet om, hvad der er den rigtige brugsstørrelse i fremtiden, har landbokommissionen i første omgang givet op. Ingen i landbokommissionen har turdet sige noget om, hvilke tal der skal til, for at man kan sige, at det er den rigtige brugsstørrelse, heller ikke det ærede medlem hr. H. C. Toft, som ikke er enig med os andre. Dernæst er det en frivillig ordning, det drejer sig om; det er understreget gang på gang, og derom er alle enige.

Spørgsmålet om arbejde uden for landbruget har været rejst, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at jeg forstår slet ikke det angreb, der har været rettet derimod. Jeg synes altid, det er såre prisværdigt, at folk vil bestille noget, og jeg synes, det er meget prisværdigt specielt i en tid, hvor vi mangler arbejdere. Det er snarere mærkeligt, at der ikke er flere, der arbejder uden for landbruget, end de rent faktiske tal siger os der er i dag.

Det glæder mig, at det ærede medlem hr. Morten Lange vil gå ind i en fordomsfri udvalgsbehandling, og jeg behøver ikke at sige til ham, for det har han selvfølgelig selv undersøgt, at dette lovforslag på alle afgørende punkter er i overensstemmelse med det, hans partis repræsentant har givet tilslutning til i kommissionen.

Med hensyn til spørgsmålet om samdrift, som er rejst af flere ærede medlemmer, sidst af det ærede medlem hr. Mose Hansen, vil jeg gerne sige, at det kan vi selvfølgelig drøfte. Men der er et forhold ved samdrift, som man ikke må undlade at tage hensyn til, og det er, at næsten hver gang der sker samdrift, sker der et vist forfald i den ene ejendoms opbygning. Der sker næsten altid en tilbagegang for en ejendom, der drives sammen med en anden. Selve forpagtningsforholdet fremmer jo ikke istand-

sættelse af bygningerne eller varige grundforbedringer af jorden og mange andre ting, som helst skulle fremmes på en normal landbrugsbedrift. Det udelukker ikke, at vi kan slække her, men vi må have for øje, at det er ikke fordele alt sammen, det, der sker her.

Ved bedømmelsen af de grænser, der i det foreliggende lovforslag er sat for nedlægnings, må vi ikke glemme, at det er ikke indehaverne af de små landbrug, der har været drivkraften i det, der sker her, i ønsket om sammenlægning og nedlægnings. Det er i og for sig en ganske mærkelig situation: det er alle andre inden for landbruget, der beklager husmændene, det er ikke husmændene selv. Det er egentlig et lyspunkt, thi det er rarere at tage imod beklagelse end at måtte beklage sig selv hver dag. Jeg vil gerne have, at man husker det, og jeg vil understrege, at det er ikke husmændene, der siger: vi er overflødige, vi vil gerne have nedlagt brugene, vi har det så og så dårligt. Det er dem, der repræsenterer de andre brugsstørrelser inden for landbruget, og så er der selvfølgelig enkelte uden for landbruget, som ser mere teknisk, mekanisk, rationalistisk på det, end vi er vant til at gøre det inden for landbruget.

Der er rejst det spørgsmål, om det er noget historisk, der sker. Det vælger jeg at lade historien dømme om. Hvad angår det historiske — jeg har været kort inde på det — så føler jeg for min del i hvert fald et vist ansvar over for historien. Jeg ønsker ikke, at fremtidens landbrug her i landet skal foregå fra godssamlinger. Jeg tror, det er lykkeligst og bedst, hvis vi har den variation i brugsstørrelserne, som gennem årene har kendetegnet dansk landbrug. Jeg tror også, det bringer størst personlig tilfredsstillelse, og det giver utvivlsomt de største muligheder for de enkelte inden for landbruget. Fik vi først ejendomme af tilpas stor størrelse, ville ikke ret mange have chance for at få noget selvstændigt at arbejde med.

Dette er det første resultat af landbokommissionens arbejde; landbokommissionen arbejder videre — først og fremmest med finansieringen. Jeg kan tilfredsstille det ærede medlem hr. H. C. Toft med, at drøftelsen af spørgsmål som forpagterbyrden, samdriftsforhold, afsætningsforhold og me-